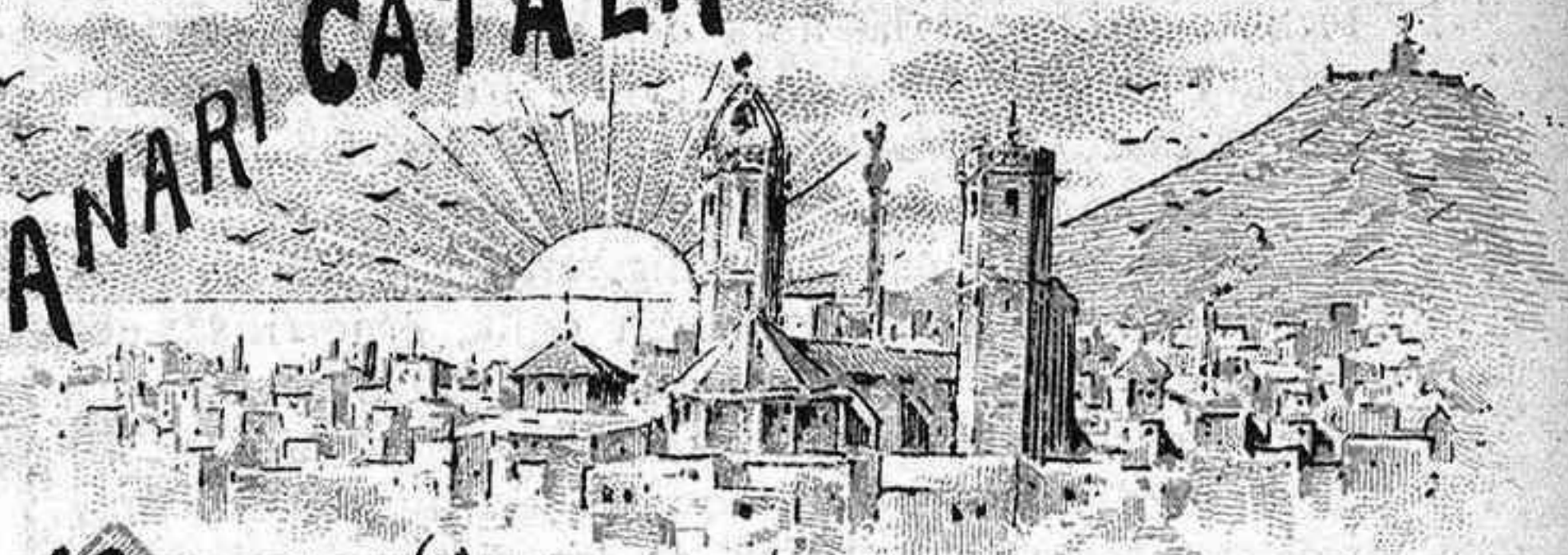

LA TOMAZA

SETMANARI CATALÀ

10 centims lo número

Si aquet jove es lo marit
la parella es esguerrada,
perque ella es molt ben formada,
y ell, molt lleig y desnerit.

DE DIJOUS A DIJOUS

UNA crísis en temps crítich, crech qu' es lo més natural, lo més lògich, lo més espanyol. Lo *papá* Cánovas que—gracias á la inquebrantable lley de la Restauració y á la precisió matemática dels catúfo's de la sinia constitucional—es l' amo del burro (l' burro de la sinia), passejantse pe 'l *bosch* de la situació recullint y olorant las flors del *romero* s' ha errat de camí, y no sabent per quin cantó tirar pera entornarse 'n á casa, en compte de seguir 'ls viarans de la popularitat, se n' ha anat camps á través de la opinió pública altra vegada cap á la sinia, mitj coix per las giradas de peu que ha sofert *bosch* enllá, esgarrinxat per las gatas que entre 'ls *romeros* ó (romanins) hi creixen, y passant moments ben crítichs per arribar ab claror de dia á puesto. D' aquesta feta diuhen que may més s' enredará pe 'l *bosch* de las circunstancias olorant ni recullint las flors *romeristas*... fins que hi torni. Al país (qu' es 'l burro que deyam) se li endona un *pilo* que 'l seu *papá* 's mogui ó no 's mogui de casa; lo qu' ell voldria es que se n' anés á passeig allá ahont volgués y no tornés: ho voldria, sí; pero no fa res per volerho, y mentrestant va rodant la sinia fa un grapat d' anys, tirant cósas al ayre y bramant sempre. ¡Que burro!

*
**

Lo judici oral celebrat la setmana passada en nostra Audiencia per causa criminal sobre assassinat frustrat, 'ns ha descobert que 'ls que viatjem en tranvia aném més ben guardats de lo que 'ns créyem fins ara, per que á la qüenta, cada cotxero va *provehit* convenientment del seu *parlo* de sis tiros y del seu *xuri* de mitja cana. Vostés dirán:—¿Y ara? ¿Per qué han d' anar tan armats? No sembla sino que hagin de passar per entre la manigua y no per la Rambla.—Com se coneix que no saben res vostés... ¡Deu 'ls fassa bons! ¿Qué no están enterats d' aqueixas batallas campals tot sovint entre 'ls de la Catalana y 'ls del *Inglés*, á despit de totas las ordenansas municipals hagudas y per haver y á las barbas de tots 'l cósos d' ordre públich creats y per crear? Vostés no ignorarán que la defensa es justa y res més natural que á la més petita embestida ó provocació dels uns ó al primer cop de *llansa* dels altres, surtin á relluhir revólvers y ganivets, que son 'ls arguments mes convincents y las rahons més poderosas, segons 'ls de la tralla dels tranvias *británichs*. Lo fet originari del procés de referencia, segons 'l resultat del judici, sigué un verdader combat, impropí d' *inglesos* y *catalans*; y per las declaracions de certs testimonis dels de la mateixa rassa, al millor dia hi tornarem á ser, com si res. Y endevant las hatxas... y 'l tranvias.

*
**

Entre las muitas siras que celebrém, la de Santa Lluvia es 'l número hu, no per lo típica (que totas ho son prou), sino perquè ab l' excusa de la canalla la gent gran hi disfruta. En tots temps lo ser propietari ha sigut la deria dels que no 'n som ni es facil que 'n siguem, y alló de poguer adquirir una casa de pagés ab las sévas bestiaa de corral, masovers y tot, per *pela* y sis—com dihém—es una ganga que sols passa un cop l' any. Per aixó 's veu cad' any tan concorreguda dita

fira; y aqueix es lo mo'iu pe 'l que 'ls arquitectos de casas de suro fan 'l seu Agost pe 'l Desembre. Per altre part, l' afició als pessebres no 's perdrá may entre nosaltres, puig partint del principi de que cada casa es un mon (avuy mes que may), s' espera com candeletas aquesta temporada pera poguer armar cada *belen* de per riure—com diuhen 'ls castellans—ja que durant 'l resto del any se n' arman de debò per un tres y no res á tot arreu, á dintre y fora de casa. La fira d' aquest any ha estat tan animada com la del any passat; y 'm jugo un *naixement* que l' any que ve será tan animada com la del present. Nosaltres, 'ls catalans, mentres la Judea madrilenya imperi, sempre serem *gent de pessebre*.

*
**

Lo gran actor cómic italiá, (no 'l gran actor trágich), Novelli, ja torna á ser fora ab greu recansa dels pòchs que 'l coneixem y l' admirém anant al teatro. Perque 'n Novelli, aquí á Barcelona, sempre ha estat de desgracia—económicament considerada sa desgracia,—puig dupto qu' en cap altre població del mon se l' aprecihi mes y se 'n fassin mes elogis; aixís com no dupto que á Barcelona es allá ahont té menos espectadors. Ell si que pot ben dir:—'Ls barcelonins, de tant que m' estiman, no 'ls puch veure —; Com que ningú s' hi acosta, dels paganos! 'Ls seus admiradors tots tenen *pase*; aquí está la desgracia d' ell. Es ridicul, per nosaltres, que s' hagi de dir que en la segona capital d' Espanya 'n Novelli hi pert dinés. La última campanya en lo Teatro Principal ha acabat la seva gloria artística... y la seva *pega* económica. Figúrinse quin gust li deu haver donat 'l dirli:—*A rivederci*.—Un altre artista que no fós en Novelli, hauria contestat ab un *tall de manegas*.

*
**

Diálech de la setmana.

—Vaja; que ja tenim fora 'l surtidor de la Plassa de Catalunya.

—Era lo que havian d' haver tret primer.

—¿Per qué?

—Perque alló era un abeurador y significava que haviam sigut uns animals tots 'ls barcelonins al comportar que no s' urbanisés aquella ditxosa plassa.

—Y vols dir que ara ja no 'n sóm, d' animals.

—No pas tant com antes.

PEPET DEL CARRIL.

SONET

A mon benvolgut amich Joseph M. Callis

UN sonet que jo 't fassi, tú 'm demanas cada volta que 'm veus, ab insistencia, encare que sabs tú que 'n eixa *ciencia* hi tocó de temps há, muitas campanas.

Pro boy sabent aixó, tossút me manas que té 'l fassa ben prompte; y en conciencia dech dirte que m' acabas la paciencia y d' enjagarte á dida ja tinch ganas...

Mes, potser tenint calma y gran constancia al últim sortiré d' aquest apuro...

y encare que resulti sens sustancia té 'l faré per compláuret; i' ho aseguro.

Peró ¡ay! que ja no trobo consonancia... ¡A... sil ¡oh! y que va al pel... (Déixam un duro).

J. SUNAB.

CONCURS DE DÉCIMAS

Lo *rentista* L. Tomás,
no té mes obligacions
que fregarse 'ls panallóns
y gratarse 'l cap del nàs!...
'S lleva quant li aco moda...
Quan te gana menja bé...
Quan li sembla... pren café...
Quan no vol café... pren sodal...
Si té un desitj, no 'l demana
sinó que se 'l pren... y en paz!
Y en tots temps... fa Don Tomás...
¡lo qué li dona la gana!

No extranyará, donchs, ningú,
que 'ls capritxos del *rentista*
sigan tants... ¡que en una llista
no hi cabrian de segu!..

Ell ha tingut acudits
ridículs y extravagants...
l' un cop, colecciona guants...
l' altre cop, mitjons surjits...

¡Ara li bé 'l desatino
d' educar micos ó monas!
¡Avuy, li agradan las donas!...
¡Demá li agrada 'l tocino!

Y queda, en tí, demostrat,
que 'l tal Don Tomás Lafont,
es un *tipo* qu' esta al mon...
¡ab tota comoditat!

Una de tantas manías
com té l' indicat senyó,
¡es la de ter colecció
de cromos y de poesías!

Dotat de gust refinat
y entés en literatura...
si alguna volta s'apura...
¡es devant d' un disbarat!

Per xó enguany, l' home veyent
las *décimas* acostarse,
l' altre día va posarse
á rumiá molt formalment;

—«Me vindrán (pensava) á veure
«*Serenos y vigilants* ..

«ab la *décima* á las mans,
«mes... ¡ni un xavo m' han de treure!

«Si 'm portan aquells *gargots*
«d' anys passats... ¡Jo 'ls asseguro

«que no sols no 'ls dono un duro'...
«¡sinó que 'ls enjego á tots!

«Y 'l *nap* que 'ls dava d' *anguila*,
«lo posaré arreconat...

«y 'ls daré tots d' un plegat
«á una *décima barila*...

«Ja tinch en ma colecció
«prou *bunyols*... ¡no 'n vull cap mes!

«¡Aquest any, daré 'ls dinés
«á la *décima milló!*»...

Y dit y fet... D' allí á poch,
ja 's presenta l' *escombriayre*
y 'l ricatxo, ab un desayre,
me 'l deixa, com un badoch...

Y es que duya l' infelís,
un *cromo* d' á quarto 'l cent...
¡qu' era un empastifament
de colorayna y barnís!

Luego, 's presenta 'l *sereno*
tot cofoy ab una *estampa*...
¡que, com causa als nervis rampa,
es per la vista un *vereno!*

Don Tomás ja pert lo fré
y 'l deixa com un *ecce-homo*...
li esqueixa á sa vista 'l *cromo*
y 'l planta al mitj del carré!

Ve després 'l vigilant
y porta un tal *adefessi*
que 'l *rentista*, ab un despreci,
me l' enjega al botavant!...

Y aixís successivament
venen sastres y droguers
dependents y sabaters
fins al número de cent!

Y tots puján per igual

de Don Tomás la escaleta,
y tots la baixan... *ben dreta* ..
y ab un *mico* colossal!..

Fins al carrer del *rentista*,
s' hi forman grupos de gent,
¡sens altre entreteniment
qu' afegir *miquels* en llistal!..

D' improvis... surt un xicot
carabrut... pro fent l' ull viu...
Quan s' entera del xiu-xiu
puja la escala, d' un bót...

Truca al pis... de bat á bat
l' obran... la *décima* treu ..
y... Don Tomás, quan la veu
¡s queda boca-badat!..

Y llensant exclamacions
de alegría la mes grossa...
¡dona al xicot una bossa
que conté cent *patacóns!*

Ab la *moma* á la pitrera
baixa 'l noy cap' al carré...
tots li preguntan 'l *qué*
y ell respón á la *carrera*:

—Vaig carabrut, porque só
l' aprenent del *limpia-botas*.
Pró per xó... las penso totas
y 'm guanyan poch á vivò!

Sabent del senyor Lafont,
lo capritxo, mes qu' estrany,
vaig anar á cal *Estany*

del carrer de Sant Ramón.

Vaig triar del gran surtit
qu' ell te allí, y sens mes ni mes...
¡m' hi embutxacat 'ls dinés!
y 'm farán molt bon profit!

Perque, noys... en lloch del mon
hi ha tant gust y fantasia
com en la *litografia*

de R. Estany, 5, Sant Ramón

M. RIUSEC.

MISSIVA

A la vehina del segón

HERMOSÍSSIMA vehina,
la de la cara divina
la que viu al segón pís,
llegeixi no més un rato
que 'l llegir ja vá barato
igualment que 'l vi de sí.

Fa molt poch que so'n vehíns,
y 'm sembla que ja per dins
de mon cor, 'm fa xech, xech,
un amor del tot sublim
que pot acabar en crim
ó anant á menjá un bistech.

Potsé ja s' haurá fixat
qu' estich sempre cap-ficat;

no s' en estranyi, vehina,
es de tant pensá ab vosté;
¡Oh! si no 'm vol, moriré
sens pendre cap medicinal
— Desd' del celobert, la sento
tocá 'l piano, y 'm contento
esco'tantla ensimismat,
pró quan toca una sardana
ò *El duo de la Africana*
'm poso á baliar aviat.

Cada cop que á passeig vá
al costat del seu papá
foll d' amor jo la segueixo,
mes, si trobo algún amich,
encar que 'm causa fatich

vaig ab ell y á vosté deixo.

Creguim, preciosa vehina,
sa hermosura á mi 'm fascina
y 'm causa tan cruel neguit
que quan m' en vaig á dormí
la tinch ficada al magí...
y al moment quedo dormit.

Si no 's mostra compassiva
contestant eixa missiva
lo que faré ningú ho sab,
pró senti valent haig de dirho:
tinch pensat pegarme un tiro...
¡cinch pams mes amunt del cap!

FRANCESCH COMAS.

ACTUALITATS

—Ja m'han dit la Pepa y la Maria, que 'ls has dit participació en un dècim.

—Sí; es lo n.º 30,480

—¿Y ahont lo tens?

—En lloch; pero com que necessitava quartos per' tabaco...

—Si tinguessim vergonya, obririam una suscripció pera que 'l marquès de Cabriñana pogués deixar l'empleo.

—Y després un' altra pera comprarnos una capa.

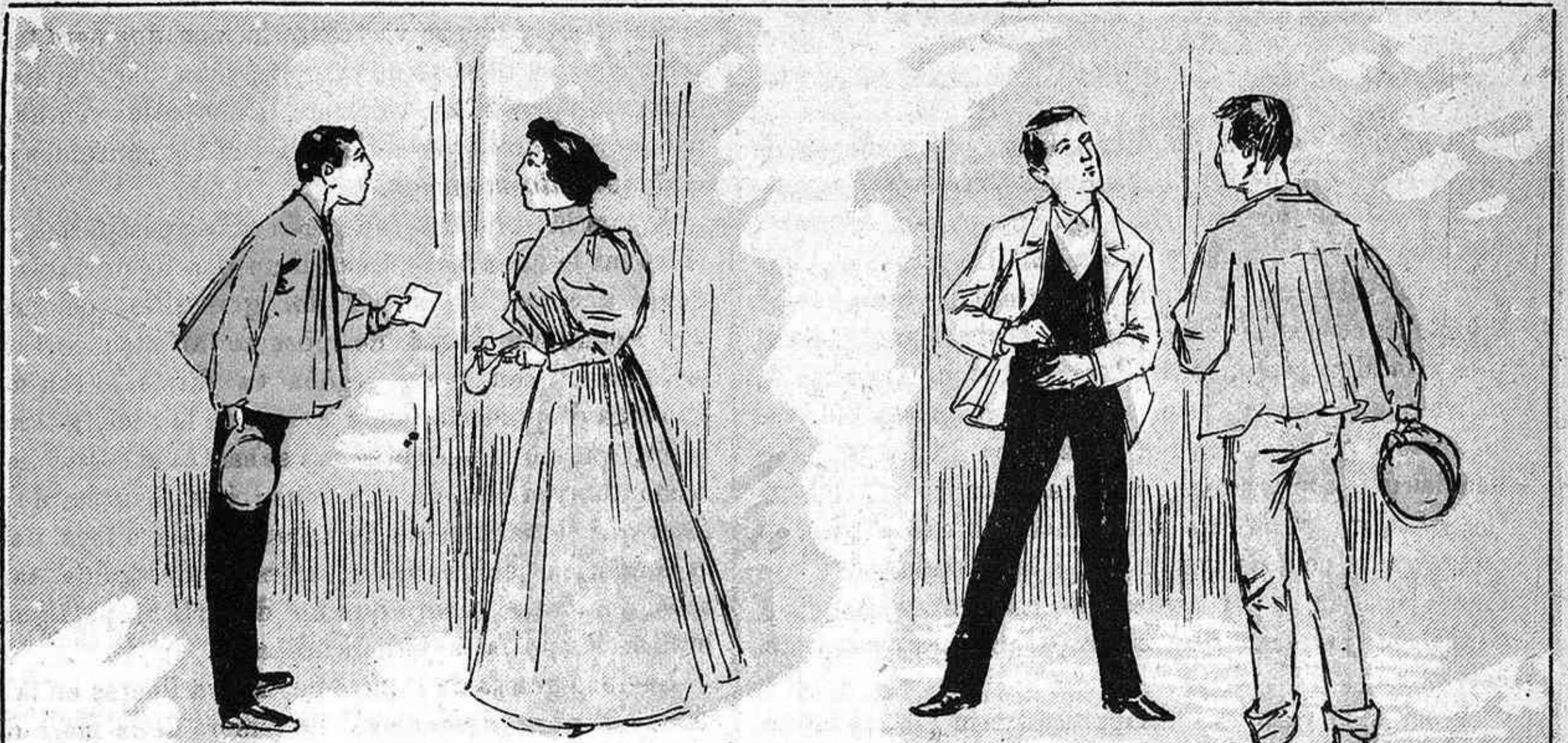

—Desengánvat, Toni, aquet marquès de Cabriñana no acabarà ab la bruticia. Si vol fer una bona neteja, 'ns haurá de cridar á nosaltres.

—Mira, jo porto una pesseta en lo dècim d' en Llopis. Es lo n.º 30,480. ¿Oy, qu' es bonich?

FELICITACIONES

—¿Es la felicitació?
—No, senyora, es lo compte del sastre.
Si no 'm fá tornar mes, m' ha dit l' amo
que li regalará un gall com un cabrit.
—¡Regalat no 'l vull! Díguili que me 'l
porti... y que 'l posi en lo compte.

—¿Qué tenu cambi d' un bitllet de tres duros?...
perque ara 'm trobo sense plata...
—¡No mes cambio 'ls de cinch per munt!

—¡Que passin felissas festas!
—Haurán de tornar un altre d'a, perque 'ls senyors
son a veranear.
—,En lo mes de Decembre!...
—Cada qual hi vá quan li vaga.

SOCIETATS RECREATIVAS

ALCRES reunions familiars, hermosas societats de recreo, ¿qué fora 'l mon sense vosaltres?

Si vosaltres no existíssiuh ¿ahont anirían á passar bona part del diumenge la Sra. Emilia y la Sra. Pepa y la Sra. Mónica, y altres mil y mil senyoras, totas dignas de respecte? ¿Com podrian trobar consol la Pepita y la Merceneta, y la Para, y tot un reguítse de nenas que se senten ja en lo cor las primeras bullidas amorosas? ¿Com lograrían distreures de las impertinencias dels compradors, lo fill del fideuher, y 'l del betas y fils, y 'is de tots los industrials que s' estiman una mica; y com darian tregua á las pesadas declinacions llatinas, y á l' aridesa de las matemáticas, los simpátichs jovenets que 's preparan pera cursar una carrera?

Y per fi, si vosaltres desaparequessiu ¿ahont aniria jo á combatre 'ls meus ratos d' aburriment y á pescar los magnífichs tipos que en los vostres salòns, formiguers de carn humana, cridan, riuhen, saltan y xiubejan?

¡Oh, hermosas societats recreativas; jo us admiro y us desitjo llarchs anys de vida!

Estimats lectors: lo diumenge últim, invitat pe 'l noy gran del ataconador de la escala, vaig tenir lo gust de concorre á la funció inaugural de la distingida societat "El Lirio Meditabundo".

Al entrar en lo saló, per poch caich en basca: Un artista despiadat arrancava, á cops de puny, notas esquerdadas d' un piano *anémich*, qu' entre gemech y gemech, feya endivinar que 'l seu martiritzador se proposava tocar la jota de "La Dolores".

¡Alló no era jota, ni K, ni Z!

No obetant, quan lo pianista inhumá va donar l' última trompada á las teclas, signè saludat ab aplausos atronadors, perque en societats familiars no 's mira prim... no 's fá res que vingui d' un gruix de duro.

Entusiasmat per tal ovació no vaig poguer menos qu' anar á felicitar al pianista *familiar*, aconsellantli que 's fes dar una mirada per en Vidiella, perque era llástima qu' un artista com ell derrotés lo seu talent en una societat de tarde.

Després vaig pendre assiento entre una dona grassa y un nen que menjava carmel-los. M' havia olvidat de dirho: A n' aquets centres recreatius, sobre tot en los de tarde, hi abundan las criaturas, de modo que, quan un se las mira, corrent; xisclant, menjant laminaduras ó fent *pipí* en un recó, li sembla trobarse en una costura en lo moment que la mestra ha anat á tirar la pilota á l' olla.

Lo nen del meu costat, no trobant cosa millor en que aixugar lós seus dits, que 'ls tenia empastifats del sucre dels carmel-los, va aixugársels als meus pantalons, y á pesar de la advertencia carinyosa que vaig ferli, va plantarme desseguida 'ls cinch dits á l' americana.

La mamá de la criatura va donarme satisfaccions complertas, y fins se va treure lo mocador pera fer desapareixe las ditadas de la meva roba; pero al passar-mel pe 'ls pantalons, va ferme, la simpática vehina, tals pessigollas, que vaig suplicarli que no continués exercint de *quita-manchas*.

Y com la criatura no parés d' empastifarme, y no volguent la seva mare clavarli un parell de natas perque li acabava de sortir del garrotillo, per resoldre 'l conflicte tingué de posarse al meu costat, ab molt pesar seu, puig segons va dirme, lo seu marit, que feya d'apuntador en lo teatret de la societat, era tan gelós, que no li permetía que se sentés al costat de cap homenot; y si hem de ser imparcials, haurém de confesar que 'l marit sabia de sobras lo que 's feya, perque la simpática vehina va acostásem desseguida tant y tant, que vaig creure que no donarli un pessiguet al bras seria una falta de delicadesa.

La dona grassa de l' altre costat, va ficarse en la conversació pera desvaneixe 'ls temors de la mare de la criatura, y després d' haverme alabat la navaja del seu marit, barber y arrenca-caixals tot d' una pessa, va enterarme de que 'l seu fill faria 'l paper de D. Rodillo en la comedia qu' anava á representarse.

—¿Y quina comedia es aquesta? vaig preguntar á la barbera.

—Ne diuhen *el puñal* d' en d' aixó... "El puñal del gordo".

—Del godo deu volguer dir?

—¡Angela María!

—¿Y 'l seu noy deu fer de D. Rodrigo?

—¡Justal Com que vaig quedarme en lo Narro ¿sab? una no está gayre forta en *jaumetria*.

—En Jaume ¿qué?

—Massa que m' entén...

—Oh, prou, prou!

Desseguida va sentirse la senyal de que s' anava á comensar la funció; prompte va aixecarse 'l drap y ressonaren alguns aplausos.

Si no hagués sigut perque la meva vehina m' havia dit que 's representaria "El puñal del godo" hauria cregut qu' anavan á fer "Lo diari ho porta" de l' Aulés.

En la cova ahont se desenrotlla l' acció del drama de 'n Zorrilla, s' hi veyá un catre ab lo seu matalás, un quinqué de petroli y un retrato de 'n Sagasta. A la entrada de la cova hi havia un cancell.

Durant la primera escena vaig poguer contenirme; pero quan, obrint lo cancell, va apareixe l' últim rey dels godos, vaig esclafí una estrepitosa riallada. Lo fill de la barbera, encarregat d' aquet personatge de l' obra, portava un impermeable de senyora, d' aquells qu' eran moda fará uns vint anys; impermeable que li deixava al descubert los calsetets fins mes amunt dels genolls; y, aguantat per una corda d' estendre, duya á la cintura un gros ganivet de tallar pá. A jutjar per aquest' arma, millor que 'l titol que porta li hauria escaygut al drama lo de *La ganiveta del godo*.

Ademés la cabellera de *D. Rodrigo* era d'estopa, y de cotó fluix los llarchs bigotis y barbas.

Lo fill de la barbera va comensá á baladrejar com un endimoniat, y fins va arrancar aplausos de las ánimas caritativas, pero ¡vet' aquí! qu' en un *arramque* dramátich, se li van rompre 'ls cordills que li subjectavan la barba de cotó fluix y aquesta va anar á parar tota 'l catre; correguè *D. Rodrigo* á recullirla, pero ho feu ab tant mala sort, que donant un cop de cap al quinqué que penjava de las bambalinas, va inflamarse 'l petroli y li va encendre la cabellera d'estopa.

¡Ne voleu de crits y saragata!

La barbera va desmayarse y 'm va caure á la falda, la dona del apuntador, horroritzada, se 'm va agafar al coll y 'l seu nen se 'm va arrapar á las camas, plorant á llágrima viva; los sócis donavan crits de foch, *D. Rodrigo* demanava auxili, unas donas xisclavan y altras imitavan á la barbera, la confusió creixia y creixia 'l foch de la cabellera d'estopa. ¡Lo perill era imminent!

¡Lo municipal del carrer tocava 'l pito!

De prompte va apareixe al fondo del escenari un héroe; aquest héroe era 'l *conserje* qu' arrivava ab una galleda d'aygua. Pero aquest héroe, al *sortir en escena*, va fer caure 'l cancell, y 'l cancell á *D. Rodrigo* y *D. Rodrigo* en sa cayguda va donar un cop de cap al

front del apuntador que surtia esverat de la seva barraca, y l'apuntador va eixirne ab una banya, y mullat com una sopa, perque 'l conserje al tirar l'aygua sobre *D. Rodrigo*, va arreplegar també al pobre consueta.

Apagat ja 'l foch y tranquilisats los ánimos, lo president de la societat va dirigir la paraula á la concurrència, de la següent manera:

“Señores: Por hoy se suspende la función á causa de los *grandes acontecimientos* que aquí se han desarrollado. Doy las gracias á los viejos, jóvenes y niños por la *asiduidad* con que han asistido á esta primera función. ¡Expansión, cautela y fraternidad! He dicho.”

Quan vaig sortir de “*El Lirio Meditabundo*” acompanyant á la dona del apuntador, qu' anava á casa seva á buscar una mudada pe 'l seu marit, arrivavan los bomberos.

Apreciats lectors: us recomano que assistiu á las societats recreativas; s'hi passen ratos deliciosos y s'hi fan bonas coneixensas.

Jo de mí puch dirvos, que, de resultas de la funció de diumenge, m'hi fet molt amich de l'*apuntadora* y 'l seu home, que 'm semblan dos personas bastant tractables.

¡Ora! y que, si no m'equivoco, l'apuntador no es tan gelós com me va dir la seva dona.

A. GUASCH TOMBAS.

EPIGRAMAS

Ja casi passa de mida
lo qu' es avaro l' Andreu;
vá treures lo gat de casa
tan sòls perque feya: meu.

Un gura molt dormilón
portá un noy á l' Alcaldia
perque, mentres ell dormía,
lo noy vá *trencarli* 'l son.

SANCH DE CARGOL.

ANTONIETA

ENCISADORA Antonieta
ex-vehina del meu cor,
modista com la violeta
sols tú guardas pe 'l poeta
la mel rica del amor.

May ton pensament me deixa
ni may t' allunyas de mí
may de tú surt una queixa
que puga fer desmareixe
la passió que 'm fa g'atí.

Com aucella enamorada
may olvidas lo teu niu,
y tant punt lluheix l' aubada
me tens l' ánima encisada
ab ton cant dols y festiu

Tan fidela com hermosa
puch jurarte en veritat
que ta veu sempre amorosa,
desfá l' ombra tenebrosa
que 'm te tan desventurat.

Tu ets la plácida armonía
que allunya continuament
la terrible melangía;
tu, consolas la agonía
que mont pit sofreix y sent.

Tu ets la tendra colometa
que no 'm deixa ni un instant,
tu ets la bonica floreta
que en lo jardí del poeta
tant lluheix y estima tant.

Oh! cregas que ma ventura
so's posada tinch en tu,
tu 'm fas olvidar la dura
sort terrible, y amargura
que tot lo goig se me 'n dú.

Tu ets ma g'oria, ma esperansa,
aixó massa te ho tinch dit,
si ton cor d' aymar no 's cansa
jorns de gloria y de bonansa
té dará 'l meu agrahit.

Y las cordas de ma lira

so's per tú puntajaré,
y com l' aura que suspira
tot besant las flors que admira,
jo mil besos te daré.

Sí algún jorn logro victoria
en lo camí del Parnás,
qu' es lo camí de la gloria,
jo 't prometo que en memoria
los meus llors també tindrás.

Que si avuy ets generosa
y fidela al meu amor,
es just, Antonieta, hermosa
que busqui ferte ditxosa
qui per tú glateix d' amor.

Encisadora Antonieta,
aucella de cor fidel
tan amable com discreta
sols per tú 'l pobre poeta
creu ab los angels del cel

J. M. BARÓ.

Decembre, de 1895.

LI OLI D' ACTUALITAT

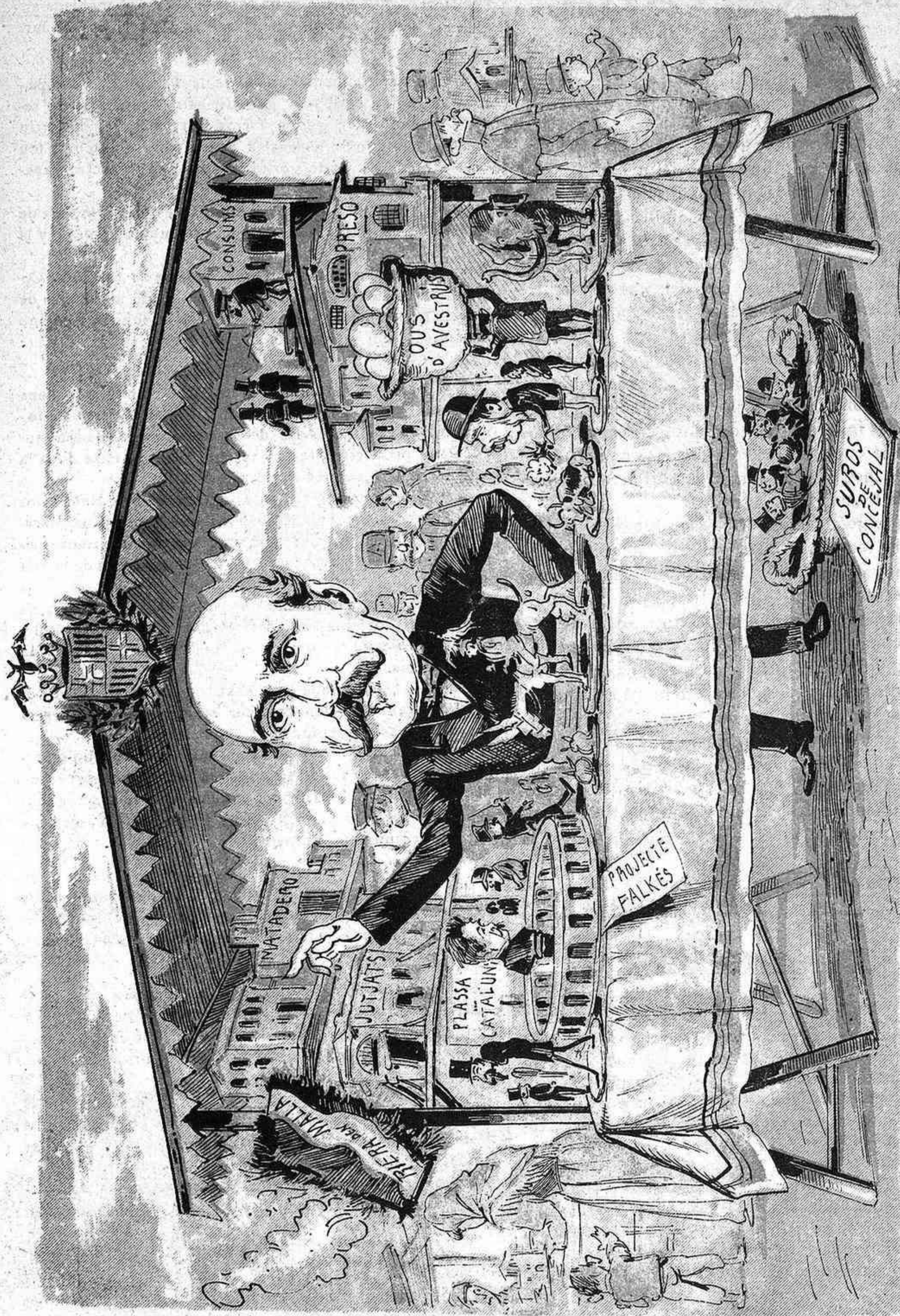

Desesperada situació dels senyors lletrats al trobar-se ab una pluja interminable de pretendents a la propietat de certa plassa.

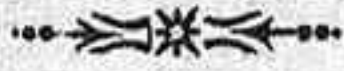
Lo barret de las festas. una márlega, lo paraveus del avi, fins lo trasto més útil de la família, decideix empenyar-se la Mónica per tenir una bona participació a la Rifa de Nadal. ¡Be prou que s' ho comprarán tot nou ab lo que 'is toqui!

FIGURETAS DE PESSEBRE

Plassas porticadas, barracas de consums, figurons y ninots decoratius d' Ajuntament; sangoneras, tarugos, clavegueras pestilentas, cunillets ab borlas, vacas tisicavas, ous d' avestrús, tocinos consumits y altres porquerías de tota mena. Tot aixó trobarán per cap diner a la parada de 'n Riuus, el dia que 'is vents de Moralitat escombrin los salons del Consistori.

Bibliografia

Flors del Calvari.—Llibre de consols, PER MOSSÉN JACINTO VERDAGUER.

Flors del calvari recorregut per l' eximi poeta vigatà; *libre de consols*, pe 'ls atribulats son 'l titul sub-titul respectivament, del aplech de poesias qu' acaba de publicar l' ex-almoyner del marquès de Comillas, y en vritat que tots dos son justificats. La persecució de que ha sigut víctima recentment, los mil disgustos que li han ocasionat amichs y parents, l' odi dels uns y la indiferencia dels altres, tot ha passat pe 'l cor de Mossén Cinto com per un alambich de tendresa y de perdó, y en ell s' hi han anat destilant las *Flors del calvari*. Impregnat son esprit de lo mes gran y consolador que te la religió católica en sa mes primitiva puresa ó siga 'l perdó de las injurias, ha tornat lo be per mal, donant sortida á ciselladas estrofas en las que un no sab que admirar mes, si la dolsura del sentiment ó la brillantés de la forma.

Llibre de consols, será en efecte son llibre pe 'ls náufrechs de las tempestas del mon que tinguin lo bon acort d' inspirarse en los pensaments de l' ilustre poeta... y de seguirlos.

La lectura d' aquellas págines consola, en efecte; fins 'ls despreocupats no poden llegirlas sense certa emoció interna, y fins per qué negar ho? farian estimar á la classe sacerdotal, si desgraciadament 'ls encarregats de conservar son prestigi, no la bastardaressin ab miras egoistas... ¡Altre pel lluhiria á la religió si tots l' entenguessin com Mossen Jacinto! ¡Y lo que son las cosas! 'L bó, 'l digne, y 'l martir, 's veu aborrit, maltractat y li diuhen «boig». Mentres que 'ls de cor ruí, 'ls de miras petitas, 'ls de missa y olla, aquets se la campanl...

¡Quin sarcasme!

Teatros

LICEO

La novetat de la setmana, ha sigut la reproducció de la ópera predilecta de nostre públich *Gli Ugonotti* que com sempre ha donat ocasió de que los filarmónichs pensessin ab comparacions, de las que no n' han havit gayre bé: ceris artistas de la present temporada, que se creya qu' hasta entussiasmarien als *morenos*.

Dels que si hi distingiren cal mencionar á la tiple senyora Pinkert que 'ns feu una «reyna» sumament simpática hasta pe 'ls mes adelantats en aixó de manar, logrant una verdadera ovació en lo famós duo del segon acte. Seguí l' ordre del éxit lo mestre Vanzo, que dirigí tota la ópera ab sens igual maestría, acreditant un cop mes sa privilegiada batuta.

Los demás artistas feren de tot, des le malo á lo pasable y regular ó vice-versa.

En las funcions de tarde y en los difcils *spartitos* *Aida* y *Otello*, ha sustituhit á la eminent Tetrzzini la jove tiple

Srta. Cesareo, logrant sentirse aplaudida en los mateixos passatjes y cantábils qu' ho lograva la avants mentada artista. Es lo millor elogi que de la Srta. Cesareo podem fer.

PRINCIPAL

Avuy donará comens á una serie de funcions la companyia dramática espanyola que dirigeix lo reputat actor senyor Cepillo y de la que 'n forma part la distingida actriu Srta. Cobeña y lo Sr. Gonzalez, artista qu' algún temps fou considerat com á un dels primers que tenia la escena espanyola.

Lo resto del personal está format casi per complet de elements que figuravan en las companyias de Mario y la Guerrero.

Per de moment s' anuncia una serie de 20 funcions. Celebrarém que á la dita companyia no li passi lo que á la de Novelli que per falta de concurrencia ab lo primer abono ha desaparecut de nosaltres.

NOVETATS

La reproducció del *ensaig* dramátich, com l' anomena son autor, lo conegut crítich Clarin, titulat *Teresa*, ha donat lloch á la mateixa serie de discusions y parers que tingué en la primera representació que de la mateixa doná la companyia Guerrero en lo passat estiu.

En son desempenyo se hi distingiren la Sra. Mena y los Srs. Tutau y Parreño, demostrant que sense dirse Mariquitas y altres noms, ni lograr sous sumament extraordinaris, son molt dignes de competir ab companyias de la vila del os.

Pera ahir estava anunciat l' estreno de un melodrama d' espectacle, original del poeta valenciá Sr. Fola Urbide, titulat *La Pilarica*, y qual repart va anotat en la secció de Campanadas.

Dita obra está bassada en la pasada guerra civil. Tant per son interesant argument com per la propietat ab que será presentada, es de esperar logri un bon éxit.

La redoma encantada segueix encantant al públich dominiguero, ja que en los dias festius se veu invadit per complet aquet elegant teatro, regocijantse ab lo sorprendent espectacle del Sr. Soler y Roviroza y las agudesas acertadas del actor cómich Sr. Montero.

ROMEA

Han comensat la serie de beneficis. Al del primer actor Sr. Soler, ha seguit lo de la primera actriu (sic) Sra. Joaní y pera dilluns anuncia lo seu, lo gat dels frares, en Capdevila

CATALUNYA

S' ha estrenat en aquet teatro *Folies Bergere*, aproposit escrit expresament pera lo Sr. Pinedo, y que logra per complet lo que 's proposá lo seu autor, aixó es, que l' artista s' hi distingeixi y que lo públich celebri las ocurrencias que hi ha en lo libre.

Res mes de nou ha ocorregut, á no ser l' encarregarse la moníssima tiple Srta. Fernandez de certs personatjes que desempenyava la *caritativa*—segons algun remitit—senyora Pretel, logranthi tans aplausos com sa antecessora.

En ensaig varias obras, entre ellas *Las zapatillas*, de Jackson y Chueca, que últimament ha lograt extraordinari éxit en Apolo de Madrid.

GRAN-VIA

De desde que va á cárrech de la nova empresa y aquesta confia la direcció de la companyia al Sr. Guell, aquet teatro ha cambiat per compler la seva lluna.

Exits y p'ens es lo que ha lograt. Nostra enhorabona, donchs, per lo cambi de frente ocorregut.

UN CÓMICH RETIRAT

CARREGA PESADA

¡Pobre Martinet! miréusel:
li han carregat los neulés,
y si acás va de bigotis
no crech pas que s' alsi més.

¡AGUINALDOS!

Tothom que vulgui *pescarne* de grossos, no 's descuydi de visitar la litografia de Ramón Estany, Sant Ramón 5, ahont per pochs diners se troban cromos elegantíssims pera

FELICITACIONS DE NADAL

los quals tenen la propietat de fer que las personas felicitadas donguin ab gust un bon aguinaldo. Hi ha cromos pera dependents de Cafés, Perruqueries, Fondas, aixís com pera las Corporacions de Serenos, Vigilants, Carters y tota classe de oficis é industrias, com Forners, Lampistas, Sabaters, Carboners, Escombriayres, Carreters, Cotxeros, Sastres, etc. * * * * *

¡Nous y variats dibuixos! * ¡Preus sens competencia!

VENTAS AL PER MAJOR Y MENOR:

Litografía Barcelonesa de RAMON ESTANY, Sant Ramón, núm. 5

PENSAMENTS

Un home gelós es com lo ferro ruhent: se 'n fa lo que 's vol.

Una dona vanitosa, la comparo á un ventall: tot es vent y res mes.

JOSEPH PUJADAS TRUCH.

Campanadas

CARTA DESCLOSA

Al matalasser de la Plassa de Sta. Ana

De mes enfadats n' hi vistos... Hi llegend la calamitat en vers, que reparteix per la Rambla, molestat segons diu pe 'l *suelto* que vaig insertar fa dos números.

No vull discutir las sevas dots literarias. ¡Las demuestra de sobras en la *lata* que reparteix!

Tampoch vull ferli l' anunci, per que... ¡no me 'l paga!

L' únich consell que li dono, es que compri una «Poética» y qu' estudihi forsa.

Y l' única consideració que 'l seu escrit 'm sugereix, es la de que si ompla 'ls matalassos ab la llana del seu clatell, 'ls parroquians ¡quedarán ben servits!

He dicho

LA TOMASA.

¡Tan mateix lo ministre-torero y 'l sagristá de Tortosa, se n' han fet las set pedretas!

Han hagut de deixar la poltrona ministerial, vulgas que no, ja que segons noticias, si no la deixan voluntariament, al poch rato, huarian hagut de surti á cops d' escombra...

S' han encarregat de sustituirlos 'l comte de Teulada de Vallid-ullera (álias Nichichá) y 'l senyor Linares de la Riba (álias Nilimoná).

Total; que... ¡ni chicha, ni limoná!

¡Ara si que farém broma!

Segons noticias del últim consell de ministros, totas las cantitats enmatlevadas á Espanya y al Extranjer, per sufragar 'ls gastos de la guerra de Cuba, están á punt d' acabarse.

Fa quatre días que 's va fer l' últim empréstit d' un remat de millóns y á horas d' ara... ja no se 'n canta ni gall ni gallina.

Y donchs... ¿com ho farém?

Perque lo qu' es 'ls grossos, de capitá per amunt, si no cobran, no fan guerra!

Y ¡fins son molt capassos de declararse en *huelga*!

Perque l' ofici de matá gent, lo primer que vol es sé ben pagat, y sobre tot bitllo-bitllo!...

Sinó sembra qu' un ja no mata de gust!

En cambi 'ls *pechets* no hi veurian de cap ull, lo día que s' acabés la guerra per aquesta causa.

Lo qu' es en aquesta ocasió, el eminente tribuno Don Emilio Castelar, y altres *fabricants de calendaris*, han quedat lluhits.

Segons asseguravan, l' *ilustre caudillo del llorón*, passaria la diada de Nadal á Madrit, rodejat de la seva familia, y de retorn de Cuba.

Y ja ho veuen; per ara... lo mes calent, es l' aygual...!

Es dir... *salvo* que li vinga 'l rampell de tornar per telégrafo.

¡Que tot podria ser!

Lo sensible no es qu' en Martinez Campos, no pugui passar 'l Nadal á casa. Lo mes trist es que á la infelís *carn de cañó*, qu' está servint de *cabeza de turco* en la Gran Antilla en lloch d' unas bonas festas se li preparan unas festas malas

¡Pobres caloyos!... 's veuen

aburrits per tots cantóns!

No sols 'ls *neulés* carregan...

¡acaban també 'ls *turróns*!

Ahí dimecres vá tindre lloch en lo teatro Novetats, l' estreno d' un melodrama d' espectacle, en 4 actes dividits en 5 quadros, original de D. Joseph Fola Iturbide, titulat, *La Pilarica* baix lo següent repartiment: «D.ª Juana», Sra. Mena; «Rosa», Srta. Sala; «Cosme», Sr. Tutau; «Jaime», Sr. Parreñ; «Juan», Sr. Virgili; «Tio Roque», Sr. Martí (J.); «José», Sr. Montero; «Antonio», Sr. Delhom; «Comandante carlista», Sr. Tressols; «Capitán», Sr. Carnicero; «Sargento Zayas», Sr. Guitar; «Campesino 1.º», Sr. Ferrandiz; «Campesino 2.º», Sr. Bonnin; «Soldado 1.º», Sr. Martí (H.); «Soldado 2.º», Sr. Ferrandiz; «Carlista 1.º», Sr. Delhom; «Carlista 2.º», Sr. Bonnin; «Un escucha», Sr. Padrol; Campesins, voluntaris carlistas y soldats. En dita obra hi pendrán part una numerosa banda, una orquesta de bandurrias y guitarras, la primera parella Stocchetti-Fuensanta y tot lo cos de ball.

Segóns diuhen 'ls periódichs, lo senyor Bosch y Fustegueras, avants de deixar jab tot lo sentiment del seu cor! lo ministeri de Foment, va firmar unas quantas centas cessantías. Igual va fer lo senyor Romero-Robledo al abandonar 'l de Gracia y Justicia.

Las victimas varen ser en sa majoría, homes de dignitat que no havian may torsat la espinada devant dels ministres, empleats antichs y experimentats, que per conservar lo destino 's refiavan mes de la seva laboriositat que de las adulacions.

Y en premi dels seus anys de serveys, 'ls carinyosos ministres 'ls han volgut deixar un recort de la seva venjansa. Y 'ls han clavat al carrer.

¡Quina barra!

En la ciutat de Tarrasa, carrer de la Mina, núm. 34, desde primer de Janer proxim comensará á funcionar una agencia que 's dedicará, entre altres, als serveys següents: Comisions y representacions, administració de fincas y tramitació d' expedients administratius, suscripcions, contractacions, distribució de tarjetas, recibos, circulars, etc., y redacció de documents en diferents idiomas.

Donada la importancia d' aquella ciutat, y la utilitat de la esmentada agencia, creyem que logrará dit establiment l' acceptació mes complerta.

¡Sembla mentida! En Romero Romesco ha deixat anar la cartera. ¡Y 'l ministre de Foment també!

En Romero ha dit que 's retirava porque 'l Govern autorisava á n' en Martínez Campos la confecció de bunyols allá á Cuba, per mes que 'ls bunyols del general, de tan grossos que son, no hi ha ningú que se 'ls empassi.

Y en Bosch ha presentat la dimissió per poguerse defensar ab entera llibertat dels atachs que li ha dirigit lo marqués de Cabriñana.

Pero á la quenta aquestas rahons son camándulas, puig no falta qui diu que si han renunciat á la *mano de D.ª Leonor*, es no mes porque no ha sigut firmada lo cessantía del msrqués.

De modo que si aquets pares de la patria han abandonat lo ministeri, ho han fet pera curarse una *cabriñanitis* aguda que no 'ls deixa sossegar.

Bueno ¡y ara qué han de fer en Romero y 'l comte de la Corzana!

Perque en Romero va promete á n' aquet comte que aixis que deixés de ser ministre acudiría al camp del honor.

Lo millor es que s' alassi novament lo desafio pera quan en Romero torni á pescar una cartera.

Y aixi successivament.

¡Y viva la barra!

Dos subjectes que foren detinguts l' altra nit á Sant Gervasi de Cassolas per haver robat dos gallinas, declararen que havian comés lo robo pera poguerse comprar dos parells d' espartenyas.

Tot pot ser; pero trobariam mes natural qu' haguessin robat dos parells d' espartenyas pera comprar una gallina. ¡Com que Nadal es aprop!...

CANTAR

Del día que 'ns vam casá
sempre me n' hi recordat,
perque 'ns van deixá deu duros
y encare no 'ls hem tornat.

V. BLAY.

CORRESPONDENCIA

(Tancada 'l dilluns á la nit)

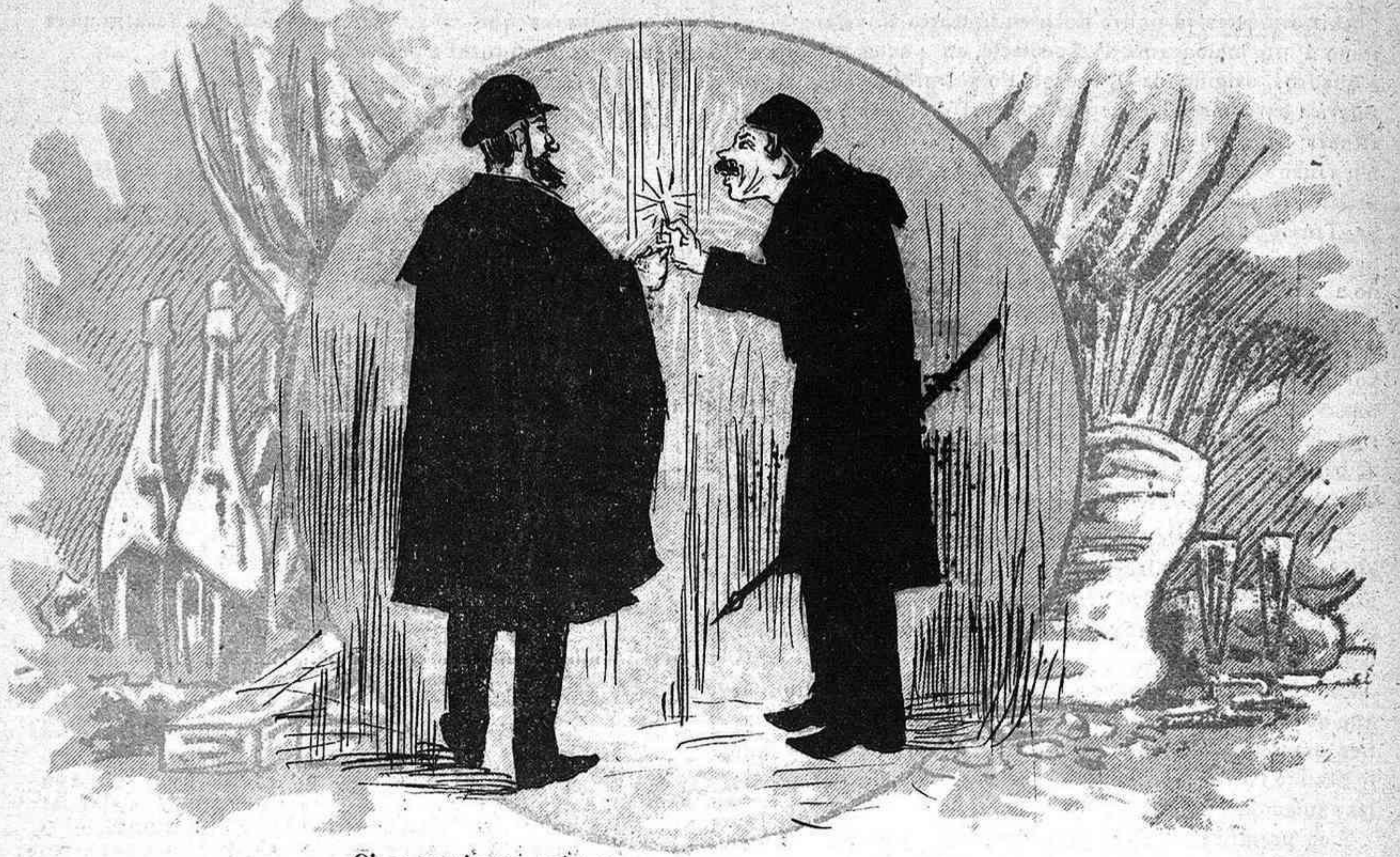
Fra Falet: Anirá.—J. Vigo: No m' agrada prou.—Joseph Arallab: Está be.—J. Felis: Té poca intenció.—J. Balaguer Soler: Procuraré complaurel.—Dolors Mont: Admés.—Joseph Guinovart: No resulta.—F. N. (Noy de Lleyda): No serveix.—Manel Russinyol: No m' agradan: ho sento.—Nitu de Tarragona: La endevinalla es massa vella; lo quento veuré d' aprofitarlo.—Quimet Borrell: M' ha agradat molt.—J. S. C.: Anirá.—H. B. Seria: Están ben versificadas, pero s' apartan del g'nero del periódich.—Ricart Pujol: No puch servirlo.—Lluís Salvador: Publicarém los epigramas.—Ramón Lleí: Després de las contestacions, tractar del mateix assumpto seria pesat. L' altra no m' agrada.—Noy de la Pega: Está bé.—Ramón Torres: Aceptat.—Aguileta: Publicarém «Habanera» y «Demana cosas de mes bulto».—Amadeo Punsoia: To', menos la primera «astella» y «Cartas».—Pepet Vinyals: Lo ters de silabas.—Un Xich Franch: Admés.—Un aficionat als deu céntims: id.—Gonnella poétich: No va.—Un pansit: Anirá 'l geroglíich.—J. C.: No m' agrada.—F. Deulofe: Lo mateix li dich.—Carriquiri: Publicarem «Pinassa».—Pere Rubi: Es fluixeta.—J. Tomás Biscamps: Es massallarga.—Pepet Llauné: No 'm satisfá prou.—Doctor Tranquil: Id.—Pere Font: Anirá 'l logogrifo.—Salvador Portas: Son poch intrincats.—Tiquis Miquis: No valen gayre.—Suripantas, Pintó y Ti: Insertarém la xarada.—Joan de la Creu: Está ben versificada... pero no resulta.—Manel Carreras: Massa seria y massa llarga.—Joan Roca-ver: Vaig contestar dos cartas diferentas. De lo rebut aquesta setmana, anirá 'l rombo segon.—Caviritu: No serveix.—Juan Carné: Es mansa.—I Soler: Lo seu article adoleix del mateix defecte. Lo quento es molt vell.—M. Gardó Ferrer. Si fos mes curta... Emili Llavayol: Tenen poca solta.—R. R. R.: S' ha de comprar un' altra lira.—Carlets Boladeras: Los versos están bé, pero l' assumpto no 'm satisfá.—Un jove de Badalona: Tot aixó, mentres ho sápigam ella ja n' hi ha prou.—Badori de Mascanyi: Prefereixo travalls festius.—Francech Comas: «¡Ja está di!» va bé; l' altra la trobo molt defectuosa.—J. M. Faure: Es fluixa.—J. Robert P.: Anirá.—Filarmónich: Está molt bé; pero dupto que 'l puga servir; porque es casi segur que d'aquet tema s'en encarregará 'l Sr. Barbany.—E. Torrent Costa: No 's pot aprofitar.—Valenti Casas: Id.—Cabo Chalao: Id.—Salvador Pujol: Id.—Bernabé Llorens: Las de vosté anirán; la del seu amich no m' acaba d' agradar. Sentim la desgracia que afligeix al Sr. Colomer.—K. Canti: Ha cantat malament.—Antón Sabater: Ha estat de pega.—Joseph Pujadas: Esta bé.

Lo que no 's menciona no pot anar ni ab rodas.

LITOGRAFIA BARCELONESA

— de Ramón Estany —
5, Sant Ramón, 5, - BARCELONA

FELICITACIONES

—Si es servit: un mistet.
 —¿Com esteu de felicitacions, vigilant?
 —Aquest any las hi comprat al carrer de Sant Ramon n° 5.
 —¡Son las millors! No us farà falta un bon aguinaldo.

SECCIO DE TRENCA-CLOSCAS

XARADA-CARTA

Contestació al senyor
 NITU DE TARRAGONA (1)

Molt Sr. meu: Accedint gus ós al desitj de vosté, agafo la ploma pera posarlo al corrent respecte 'l resultat obtingut en l' encarrech que té á be ferme per medi de la xarada—carta publicada en lo número 379 de LA TOMASA; á quin efecte li participo tingui ahir mateix una total ab la nena moreneta que vosté se serveix indicar-me que hi ha en aquesta ciutat, y després d' haver conversat una hora escassa ab ella, (puig talment semblava que ab la tersa quarta se m' havia de menjar,) 'm digué, entre altras cossas, que esperaria á V. prima dos 11 y 12 de la nit del próxim dissapte á n' al portal de casa seva per parlar detingudament sobre l' assumpto.

Dech advertirli en gran manera que si 'ls dos quedan entesos, aixís com també ab los pares d' ella, y transcorren un, dos anys, ó lo que siga, tenint

(1) A qui no tinch l' honor deconeixe.

relacions, y passat 'l temps convingut s' efectúa la boda y un cop casats tenen disputas ab molta freqüencia y ella com á esposa no cumpleix las sevas obligacions, no vull que V. 'm critiqui si jo li he arreglat un casament que la muller no pot anar ni ab rodas; las mans me 'n rento si 'ls dos viuen com gat y gos hi fet no mes cumplí lo que V. 'm proposa.

Mani y disposi d' aquet son afectísim, s. s. q. b. s. m.

JOSEPH GORINA ROCA.

Tarrassa, 8 Decembre de 1895.

GEROGLIFICH

×
 SAL
 TANT TANT
 DAYGUA
 LI
 K K
 KDI

JOAN SOLER.

SOLUCIONS

A LO INESTAT EN LO NÚMERO 379

Xarada—carta.—Mo—re—ne—ta.

Rombo.—
 M
 Mar
 Mania
 Manuela
 Riera
 Ala
 A

Trenca—caps —Lo castell dels tres dragons.

Combinació numérica—

4	5	6	3	2
5	2	3	4	6
3	6	5	2	4
2	3	4	6	5
6	4	2	5	3

720

Geroglifich.—Com mes castanyes mes castanyas.

Lit. Barcelonesa de Ramon Estany
 5, Sant Ramon, 5.—BARCELONA